

Geldard, K., Geldard, D. *Dětská psychoterapie a poradenství*.

Praha: Portál, 2008. 336 stran.

Z 2. rozšířeného vydání¹ *Counselling children* (2002). London: Sage Publications
přeložil J. Foltýn.

Podle autorů, britských dětských a rodinných psychoterapeutů, tato „kniha by měla být užitečná pro přípravu nových terapeutů a pro terapeuty zkušené by měla být zdrojem nových myšlenek a úvah“. I když považují terapeutickou práci s dítětem za „činnost nanejvýš osobní“ a povahu jejích teoretických východisek a praktických postupů za danou především osobností a odborným vzděláním terapeuta, pokládají pro ni spolehlivé teoretické vědomosti, vhodnou přípravu a trvalou supervizi za nezbytné. (Za připomenutí možná stojí, že v souladu s britskou a severoamerickou pojmoslovnou tradicí autoři pojmem „counselling“ označují zároveň psychoterapii v užším smyslu i psychoterapeuticky zacílené poradenství.)

Jejich příručka, kvalitně přeložená do češtiny z již druhého, rozšířeného vydání, je především soustavným představením jejich přístupu. V první části „Dětská psychoterapie a poradenství“ začínají vymezením praktických cílů terapeutické práce tak, (1) jak je lze stanovit obecně pro všechny děti, (2) jak si je přejí rodiče, (3) jak je formuluje terapeut – a nezapomíná ani na úroveň (4) jak je vnímá, byť často nedokáže slovně vyjádřit, v průběhu léčby dítě samo. Pokračují popisem a zdůvodněním žádoucího vztahu dítěte s terapeutem a jeho vlastnostmi či způsoby chování, které úspěšné práci s dítětem napomáhají.

Druhou část „Struktura praxe“ uvádějí přehledem historických mezníků a příspěvků význačných představitelů dětské psychologie a psychoterapie, z nichž především čerpají inspiraci a metody pro vlastní práci. Pokračují líčením typického průběhu dětské psychoterapie a dále popisem typického vnitřního procesu terapeutické změny u dítěte. V sedmé kapitole této části pak popisují své teoretické východisko – vlastní „Sekvenčně plánované integrativní psychoterapii a poradenství pro děti“ – jako základ své „integrativní“ pracovní metody. Ten využívá řadu uznávaných terapeutických a poradenských přístupů vyvolávání změny u dítěte. Autoři píší: „... Chceme-li dítě žádoucím způsobem změnit, musíme volit postupy, které mu poskytnou dostatek prostoru, aby nám vyprávělo svůj příběh, aby dalo průchod svým emocím a aby prošlo kognitivní restrukturalizací, jež mu umožní osvojit si nové způsoby myšlení a následně zažít i změnu chování. Model SPICC zahrnuje všechny tyto procesy“. V poslední kapitole pak začleňují individuálněterapeutickou práci s dítětem do kontextu rodinné terapie a argumentují ve prospěch spojování těchto dvou hledisek.

Třetí část „Dovednosti dětského psychoterapeuta či poradce“ již velice prakticky probírá dílčí postupy při práci s dítětem – pozorování, aktivní naslouchání, podporu jeho sdílení příběhu, práci s odporem a přenosem a se sebepojetím dítěte, aktivní podporu změny v rozhodování, experimentování s novými způsoby chování, zvládání problémů s ukončením terapie.

¹ V roce 2008 vyšla tato kniha v anglickém originále již ve 3. rozšířeném vydání.

Čtvrtou část „Terapie hrou – média a činnosti“ věnují autoři popisu terapeutických prostředí, prostředků a praktických postupů při nejobvyklejší psychoterapeutické činnosti v předškolním a mladším školním věku – hře. Uvádějí zde možnosti využití písku a hlíny, hry s figurkami, výtvarných a imaginativních technik i čtených a vyprávěných příběhů určených k diagnostickému či terapeutickému dotváření. Své místo tu mají i formální či neformální hry s pravidly, u nichž autoři připomínají, že mnohé z nich „byly odrazem nebo analogií událostí v dané společnosti a dětem poskytovaly příležitost k nácviku a zkoušení dovedností a způsobů chování, jimiž disponují dospělí.“

Konečně v páté části autoři poskytují k využití svůj soubor 36 „pracovních listů“, jimiž prostřednictvím představování, uvažování a rozhodování vedou děti k terapeuticky a poradensky důležitým cílům: budování sebevědomí, nácviku sociálních dovedností a osvojení „ochranných způsobů chování“ v situacích pro děti rizikových.

Vcelku hodnotím cíle, které si v úvodu autoři vytkli, za vskutku úspěšně dosažené. Jejich příručka poskytuje teoreticky dobře založené, inspirativně komentované a prakticky pohotově využitelné metody, jak s dětmi úspěšně utvářet dobrý podpůrný a spolupracující vztah i jak se s nimi dopracovávat ke změnám kognitivní, emoční a behaviorální povahy, které jim i jejich okolí mohou účinně pomoci napravovat poruchy v prožívání a počínání dítěte a jeho blízkých. Zásady a postupy zde popsané mohou prospěšně ve své práci s dětskými obtížemi využívat již praktikující dětské psychoterapeuti a poradci a současně mohou být prospěšnou studijní a cvičební látkou těm, kteří se k této práci připravují.

Doc. PhDr. Karel Balcar, CSc.
Pražská vysoká škola psychosociálních studií